

**Betreft: Advies over ‘Leven in Leiden, de kracht van mensen’, Sociaal Maatschappelijke Structuurvisie 2025, d.d. 27-10-2011 versie I
Uitgebracht d.d. 9 december 2011 door de Adviesraad WMO Leiden**

Hierbij adviseert de Adviesraad WMO Leiden over de Sociaal Maatschappelijke Structuurvisie 2025 ‘Leven in Leiden, de kracht van mensen’, door het college van B&W vastgesteld voor inspraak op 25 oktober 2011.

De Adviesraad wil ook verwijzen naar zijn eerder uitgebrachte advies van 4 juli 2011 over de Sociaal Maatschappelijke Structuurvisie 2025. Dat advies blijft onverminderd van kracht.

Het advies is als volgt opgebouwd:

Bij 1 worden algemene opmerkingen beschreven, bij 2 worden per hoofdstuk adviezen gegeven en bij 3 tenslotte, staan enkele tekstuele en redactionele opmerkingen.

1. Algemene opmerkingen:

- 1.1 In de visie wordt uitgegaan van de kracht van mensen. Dit is niet alleen volgens de Adviesraad juist, maar ook onvermijdelijk gezien demografische en financiële ontwikkelingen.
- 1.2 Er zal nog veel moeten gebeuren om een omslag in het denken bij burgers en instellingen, die ondersteuning bieden aan burgers, te bewerkstelligen. Burgers zullen ervan doordrongen moeten worden dat zij in de eerste plaats zelf aan zet zijn bij het vinden van oplossingen voor problemen die burgers ervaren en pas daarna professionals en de overheid. Instellingen zullen in hun oriëntatie zich minder moeten richten op hulpverleners en meer op ondersteunen en faciliteren van oplossingen van burgers. De Civil Society komt niet vanzelf. Aangezien dit voor de structuurvisie een essentieel punt is zou wel wat meer gezegd mogen worden over de wijze waarop de gemeente denkt de ontwikkeling van de Civil Society op gang te brengen en te faciliteren. De indruk wordt bovendien gewekt dat Civil Society vooral verbonden wordt met inspanningen van instellingen en maatschappelijke instituties. Hoewel deze inspanningen van groot belang zijn, is dit maar één kant van de medaille. Minstens zo belangrijk is dat individuele burgers hun verantwoordelijkheid nemen en steun bieden aan mensen in hun directe omgeving, dus in de straat en de buurt. Burgers zullen daartoe met elkaar in contact moeten worden gebracht.
- 1.3 Deze visie komt volgens de Adviesraad overeen met hetgeen de staatssecretaris van VWS schrijft in haar brief van 23 september 2011 met betrekking tot de ‘decentralisatie van taken naar en groei in de Wmo’, waarin *zorg voor* wordt vervangen door *faciliteren van*. Hiermee bedoelen we dat u niet alleen uitgaat van de eigen kracht van de inwoners, maar ook van de eigen verantwoordelijkheid voor zichzelf en de eigen situatie. En dat wat je zelf kunt, je daar ook op aanspreekbaar bent.
Als u uitgaat van de eigen kracht van uw burgers dan kan het volgens de Adviesraad niet anders dan dat u het pgb als mogelijkheid tot compensatie in de toekomst in stand houdt.

2. Adviezen:

- 2.1 In de bestuurlijke samenvatting bij het kopje ‘Samenwerking en veranderende rol’ staan een aantal zaken genoemd die de gemeente anders wil gaan doen. De

Adviesraad zou hier graag aan toegevoegd zien betrouwbaar, met andere woorden: afspraak is afspraak voor de gemeente.

- 2.2 In ditzelfde kopje staat dat de gemeente een vangnet wil gaan organiseren ten behoeve van de zeer kwetsbare inwoners met meervoudige problemen die niet in staat zijn voor zichzelf te zorgen. De gemeente wil hierbij, waar het kan, gebruik maken van de inzet van instellingen, vrijwilligers en mantelzorgers. Met de formulering 'waar dat kan', wordt gesuggereerd dat de gemeente nog andere middelen heeft. Welke zijn dit?
- 2.3 In de samenvatting onder het kopje 'Drie hoofdogaven' wordt bij punt 1 (idem bij hoofdstuk 8.2 en bijlage 2, hoofdstuk 2.3) voorzieningenbeleid genoemd. Hoewel deze term het beleid aanduidt inzake zowel sport-, opvang-, als zorg- en welzijnvoorzieningen, roept het gebruik van deze term het oude Wvg-voorzieningendenken bij de Adviesraad op. Om de cultuuromslagen die gepaard gaan met het invoeren van 'De Kanteling' en 'Welzijn nieuwe stijl' in ieder geval met het gebruik van geschiktere terminologie te verwoorden, adviseert de Adviesraad de term voorzieningenbeleid te vervangen door een ander equivalent zoals bijvoorbeeld *faciliteiten / oplossingen / mogelijkheden* of een omschrijving van hetgeen wordt bedoeld.
- 2.4 Onder 3.1 het kopje 'Kracht in Leiden' en onder 6.4 punt 6: De Adviesraad vindt de definitie van het begrip Civil Society nogal smal. In deze definitie wordt aan het concept Civil Society vooral uitvoering gegeven door mondige burgers die voor hun eigen belangen opkomen. Liever ziet de Adviesraad in deze definitie opgenomen dat de Civil Society een manier van samenleven is waarbij alle burgers (dus ook de minder zelfredzame) en (commerciële) organisaties en instellingen uit het maatschappelijk middenveld verantwoordelijkheid nemen voor elkaar en hun leefomgeving; dat mensen zich om elkaar bekommeren. De gemeente moet de Civil Society niet alleen stimuleren, maar ook promoten door het erkennen en belonen van het sociale kapitaal. Het ondersteunen van de Civil Society kan verder inhouden: faciliteren door subsidies/ruimte, minder regelgeving, maatschappelijke stages, maatschappelijk betrokken ondernemen en deskundigheidsbevordering. Zie hiervoor ook de publicatie van de VNG uit 2006 'Een bloeiende Civil Society'.
- 2.5 Bij 3.7 'Uitgangspunten', vindt de Adviesraad het gewenst dat u als gemeente uw visie op uw benadering van de Leidse burger nader beschrijft.
- 2.6 Bij 4.1 bij 'het verbeteren van de bereikbaarheid' het begrip *toegankelijkheid* toevoegen. In ditzelfde stukje bij versterking van de groep mensen die niet zo goed meekomt.....' hier toevoegen bij versterking *ondersteuning*, bij 'vanwege werkloosheid.....' toevoegen *beperking / handicap of ouderdom*.
- 2.7 Bij 4.4, punt 7 woningvoorraad toevoegen ook *aansluit bij de wensen en mogelijkheden van mensen met een beperking*. Bij punt 8 toevoegen bij 'we verbeteren de leefbaarheid' het begrip *veiligheid*.
- 2.8 Bij 5.3 onder het kopje 'Ook mensen met een beperking werken', de zinsnede ook *het stimuleren van stageplekken voor leerlingen met een beperking* hierin opnemen.

- 2.9 Bij 5.4 onder punt 6: in dit stukje tekst de zin opnemen dat hier ook aandacht is voor aansluiting van het voortgezet speciaal onderwijs op de arbeidsmarkt.
- 2.10 Bij 6.3 'Ambities', wil de Adviesraad duidelijker geformuleerd zien met hetgeen u bedoelt met 'de hulp is niet vrijblijvend' en wat dit in de praktijk kan betekenen (m.n. de vorm van drang).
- 2.11 Bij 6.3 onder het kopje 'Preventie': Het is van belang dat de groter wordende groep ouderen ook voorbereid wordt op toekomstige risico's zoals vereenzaming, gezondheidsklachten en problemen in en om het huis. De Adviesraad vindt preventie voor deze groep in de vorm van informatie, advies en vroegsignalering van groot belang voor het behouden van een gezond welzijn. De Civil Society biedt hier ook kansen om de sociale omgeving te bevorderen.
- 2.12 Bij 6.3 onder het kopje 'Preventie': hier wordt geschreven dat de verblijfskwaliteit van de openbare ruimte een rol speelt bij het stimuleren van het bewegen van mensen. Toegankelijkheid van de openbare ruimte speelt daarbij minstens zo'n belangrijke rol. Men moet namelijk eerst ergens kunnen komen voordat men gebruik kan maken van de openbare ruimte.
- 2.13 Bij 6.3 onder het kopje 'Hulpverlening op maat': *Ondersteuning sluit aan bij en is gericht op de directe leefomgeving van de cliënt. We werken toe naar een situatie waarin de zorgvrager een duidelijke inbreng heeft in het ondersteuningsproces.* De Adviesraad zou de tekst hier wat krachtiger neergezet willen zien. Bijvoorbeeld dat de vraag centraal staat en de ondersteuning daaromheen wordt georganiseerd. Liever zou de Adviesraad hier ook zien dat niet gesproken wordt over zorgvrager, maar over burgers met een (individuele) ondersteuningsvraag. Zij kunnen namelijk ook een vraag hebben op participatiegebied en een beroep doen op de compensatieplicht. Denk bijvoorbeeld aan mantelzorgers, mensen in een sociaal isolement of mensen die willen (vrijwilligers)werken (Wet werken naar vermogen).
- 2.14 Bij 6.3 onder het kopje 'Efficiëntie': *Door de decentralisaties van diverse nieuwe taken...* De taken zijn niet nieuw, maar bestaand. Door de decentralisatie worden het wel nieuwe taken voor de gemeente.
- 2.15 Bij 6.3 onder het kopje 'Methodisch werken': De Adviesraad adviseert de gemeente Leiden bij de nieuwe aanpak te kijken naar goede praktijkvoorbeelden zoals in Leeuwarden met het project Amaryllis. In het rapport 'Burgerkracht', van de Raad voor Maatschappelijke ontwikkeling van april 2011, wordt dit project als één van de koplopers genoemd bij de vormgeving van sociaal werk voor de toekomst. Er kan ook gekeken worden naar andere goed beproefde methodes zoals bijvoorbeeld de methodiek van de Eigen Kracht conferenties.
- 2.16 Bij 8.2 'voorzieningenbeleid' worden voorzieningen per thema per district gepresenteerd. Hier is een wijkgerichte aanpak van belang waarbij er samenhang is tussen wonen, zorg, ondersteuning en welzijn. De Civil Society biedt mogelijkheden om deze samenhang tot stand te laten komen.
- 2.17 Bij 10.2 bij het leidend thema 'aantrekkelijke stad' de indicator veiligheid toevoegen.

Bij het leidend thema 'versterken van de arbeidsmarkt' als indicator het aantal/percentage arbeidsparticipanten van mensen met een beperking toevoegen. Bij het leidend thema 'Iedereen doet mee': Het is wenselijk om dit te kunnen meten indicatoren nader uitgewerkt worden. De Adviesraad adviseert hiervoor de conclusies en aanbevelingen uit het recente onderzoek van de Rekenkamercommissie van de gemeente Leiden naar de Wmo inzake de doeltreffendheid en doelmatigheid van het domein 'Samen leven', te gebruiken.

- 2.18 Bijlage 1 bij punt 6: *Een aantrekkelijke stad is bereikbaar en doorgaanbaar...* De Adviesraad adviseert ook het begrip toegankelijk aan deze zin toe te voegen.
- 2.19 Bijlage 2 bij 2.3 Zorg, wordt een te smal beeld geschetst van de Wmo. De Wmo kent 9 prestatievelden. In deze prestatievelden worden ook doelstellingen beschreven ten aanzien van de sociale samenhang, het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers en bijvoorbeeld het bieden van maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang.

3. Tekstuele/redactionele opmerkingen:

- 3.1 Bij de samenvatting onder het kopje 'Iedereen doet mee': *Zij hebben van instellingen of van ons....* En verderop in deze visie onder andere ook direct onder hoofdstuk 6 bovenaan.
Voor de duidelijkheid zou het beter zijn wanneer hier in plaats van 'ons' de gemeente Leiden wordt geschreven.
- 3.2 Is het niet beter een afkortingen lijst toe te voegen aan dit document? Zie bijvoorbeeld de gebruikte afkorting in bijlage 2, hoofdstuk 2.3 onder 'wat kan dit betekenen?' Hier wordt gesproken van HOED's en TOED's. De Adviesraad weet niet waar deze afkorting voor staat.
- 3.3 In bijlage 2 bij hoofdstuk 2.4 onder het kopje 'migranten- en andere belangenorganisaties': De Adviesraad WMO Leiden wordt geschaard onder de belangenorganisaties. Dit is niet correct. De Adviesraad is een adviesorgaan aan het college van B&W en probeert juist overstijgend en integraal te adviseren.

*Adviesraad WMO Leiden
9 december 2011*